

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

*ГРИГОР'ЄВА Є. С., канд. техн. наук, ст. викладач,
ГАРМАШ Б. К., канд. техн. наук, доцент,
САВИЦЬКИЙ С. О., здобувач вищої освіти,
КОНОВАЛОВ В. Є., здобувач вищої освіти,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Розвиток нашої технократичної цивілізації – це складний, суперечливий і нерівномірний процес, рушійною силою якого є прагнення людини до найповнішого задоволення своїх життєвих потреб. Відповідно до ієрархії в системі людських життєвих потреб, найбільш ефективними стимулами в цьому процесі були голод, несприятлива екологічна обстановка, прагнення усунути виникаючі небезпеки і загрози. І цей процес розвивався за невідомими людям законами суспільного розвитку – здебільшого стихійно, методом проб і помилок під час самоорганізації суспільства. Лише з поступовим накопиченням досвіду теорії та практики, розвитком науки людство навчилося додавати до цього процесу елементи розуміння й збагненності, осмисленості того, що саме відбувається. Зрештою виникла здатність прогнозувати процес розвитку цивілізації і, певною мірою, впливати на нього.

Паралельно з розвитком людського суспільства розвивалась і еволюція небезпек для життя людини та вдосконалення технологій захисту від них. Наочним прикладом такої еволюції можуть бути зміни у ставленні до природокористування, яке є неодмінною умовою існування та розвитку людського суспільства [1]. У процесі антропогенезу відбувається взаємне перетворення людиною навколишнього середовища і перетворення самої людини.

Згодом людина вийшла з-під безумовного контролю навколишніх природних процесів і явищ, а її власний вплив на довкілля набув виняткового значення. Діяльність стала потужною геологічною, геохімічною, геофізичною силою, а вплив людини поширений практично на всі компоненти біосфери.

Динаміка середньої тривалості життя людини [2], якщо брати за сукупністю країн світу, свідчить про такі закономірності:

- середня тривалість життя в державі характеризує захищеність людини від небезпек із частковим урахуванням якості життя;

- безпека життєдіяльності людини в процесі соціально-економічного розвитку суспільства поступово зростає;

- час втрачених років життя [3] до максимальної видової тривалості життя характеризує той ступінь небезпеки, на які наражається людина в певній державі.

Соціально-технічний прогрес можна розглядати як боротьбу людства з такими небезпеками, як голод і хвороби, стихійні лиха та війни, техногенні катастрофи та професійні небезпеки. Із поступовим розвитком цивілізації змінювалося значення окремих джерел небезпеки: одні зникали, інші виникали або набували більш вагомого значення [4]. Світова економічна та фінансова криза виявила той факт, що глобальні та локальні системи управління ризиками та розвитком на макро- та мікрорівнях не готові до сучасних викликів.

Теоретичні основи ризик-менеджменту, антикризового менеджменту в промисловості намагаються описувати нову реальність і, узагальнюючи, запропонувати для випробовування нові інструменти управління ризиками. Значна кількість науковців доходить до згоди в контексті визначення нашого суспільства як суспільства ризику. Водночас науковці є представниками природничих, технічних і соціально-гуманітарних наук, але разом не можуть дійти загальноприйнятого визначення ризику.

Адже ризик насправді має багатогранний прояв у нашому житті. Існує імовірність наразитися на виробничі, економічні, екологічні, політичні, психологічні, юридичні, медичні та на багато інших різновидів ризиків. А під культурою ризику розуміють сукупність ідей, поглядів і вірувань, цінностей, звичок, традицій і звичаїв стосовно знань і практичного управління ризиками – ризик-менеджмент.

Список використаних джерел

1. Haqq-Misra J., Profitiliotis G., Kopparapu R.. Projections of Earth's technosphere: Scenario modeling, worldbuilding, and overview of remotely detectable technosignatures. *Technological Forecasting and Social Change*. 2025. Vol. 218. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2025.124194>.

2. У яких країнах світу найвища та найнижча очікувана тривалість життя. *Слово і Діло*: вебсайт. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/05/13/infografika/svit/yakyyh-krayinax-svitu-najvyshha-ta-najnyzhcha-ochikuvana-tryvalist-zhyttya>.

3. Disability-adjusted life years (DALYs). *World Health organization*: вебсайт. URL: https://www.who.int/gho/mortality_burden_disease/daly_rates/text/en/.

4. Rugani B., Maes J., Othoniel B., Pulselli F. M., Schaubroeck Th., Ziv G. Human-nature nexuses: Broadening knowledge on integrated biosphere-technosphere modelling to advance the assessment of ecosystem services. *Ecosystem Services*. 2018. Vol. 30, Part B. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2018.04.002>.

ГРИГОР'ЄВА Є. С., канд. техн. наук, ст. викладач,

КАТКОВНИКОВА Л. А., канд. техн. наук, доцент,

ЄРЕМЕНКО В. О., здобувач вищої освіти,

КРИЖЕНКО А. О., здобувач вищої освіти,

Український державний університет залізничного транспорту,

м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ НОМЕНКЛАТУРИ НЕБЕЗПЕК ПІД ЧАС ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОКРЕМОГО ПРАЦІВНИКА

Активна економічна і соціальна діяльність тісно пов'язана з поняттям ризику. Термін «ризик» набув поширення в науковій літературі та побуті [1].

Для різних сфер життя визначено величезну кількість специфічних ризиків. Вони відображують особливості несприятливої ситуації в різних галузях і видах діяльності. Активна економічна та соціальна діяльність тісно пов'язані з ризиком, оскільки будь-яка діяльність містить імовірність настання небажаних подій, що можуть призвести до збитків чи негативних наслідків, таких як втрата доходу, невдача в досягненні цілей, матеріальна незабезпеченість. Цей зв'язок пояснюють невизначеністю, суперечливістю і альтернативністю багатьох рішень, що ухвалюють, керуючи виробничою діяльністю [2].

Величина ризику на цьому етапі не може бути безпосередньо виміряна, проте може бути оцінена лише з певною достовірністю, використовуючи кількісні характеристики факторів ризику та рівні відповіді, на які впливають ці фактори. А в сучасній літературі під оцінюванням ризику найчастіше розуміють використання наявної інформації та науково обґрунтованих прогнозів для оцінювання впливу соціально-економічних факторів на функціонування досліджуваної системи